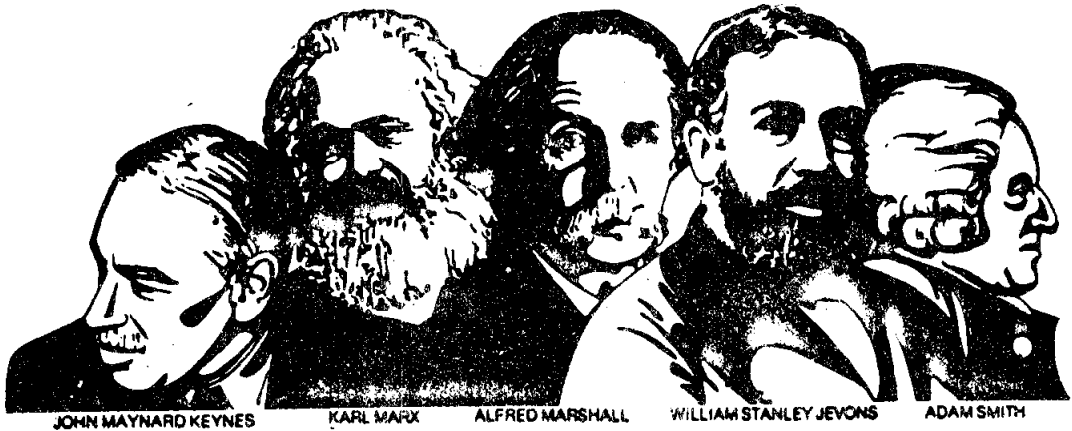


ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ
History of Economic Thought



ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ

บทที่ 1

ความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์และประวัติลัทธิเศรษฐกิจ

กำเนิดของวิชาเศรษฐศาสตร์และความหมาย

นับแต่โบราณมา มนุษย์ในทุกสังคมใช้เวลาและความคิดส่วนใหญ่ไปในการแสวงหาสิ่งของและวัตถุเพื่อใช้ยังชีพ โดยออกล่าสัตว์ และเก็บพืชผลไม้ในป่า เมื่ออาหารอันได้แก่เนื้อสัตว์ และพืชลดปริมาณลง จึงคิดทำเกษตรกรรม เพื่อยังคงมีปัจจัย 4 เพียงพอแก่ตนเองและครอบครัว ผลิตได้มากใช้ในการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เพื่อได้สิ่งที่ตนต้องการและจำเป็นแก่การครองชีพ ปัจจัยการผลิตเบื้องต้นได้แก่แรงงานมนุษย์ ส่วนเครื่องมือ เครื่องใช้อื่นที่เรียกว่า ทุน (Capital goods) ทำแบบง่าย ๆ อาจเป็นท่อนไม้หรือหิน สำหรับที่ดินเป็นป่าและทุ่ง ไม่มีผู้เป็นเจ้าของ ย่อมเข้าทำกินได้หรือเป็นที่หาอาหาร เป็นการใช้วิชาเศรษฐศาสตร์โดยสัญชาตญาณ นั่นคือการทำมาหากิน แลกเปลี่ยนสิ่งของและใช้ปัจจัยการผลิตอย่างง่าย ๆ พอมีเวลาว่างจะแสวงหาความบันเทิงความสนุกสนานอันมีดนตรีและการละเล่น ต้องการมีความสะดวกสบายโดยมีคนรับใช้ ซึ่งเป็นการให้บริการ เมื่อเป็นเรื่องไม่สลับซับซ้อน มีอาหารเพียงพอ การพูดหรือคิดทางเศรษฐศาสตร์จึงมีน้อยและมักรวมอยู่กับเรื่องอื่นที่สำคัญกว่า

วิชาการศึกษาที่มีผู้กล่าวถึง เพราะเป็นเรื่องซับซ้อนกว่าและปฏิบัติกันอยู่มากคือเรื่อง รัฐศาสตร์ ได้แก่การใช้อำนาจปกครองการปกครองและรัฐ เพื่อให้คนในถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อย่างสันติสุข จึงมีนักปราชญ์เป็นนักปรัชญา คิดศึกษาและค้นคว้า มักจะเห็นกันว่า ผู้ปกครองหรือหัวหน้าต้องเป็นคนฉลาด เป็นปราชญ์ รู้จิตใจคนที่อยู่ใต้ปกครองของตน จิตวิทยา จึงมีการคิดค้นคว้าด้วย ในอีกด้านหนึ่งมีการพูดถึงเรื่องศีลธรรม และความ ยุติธรรม เพราะการประพฤติปฏิบัติของผู้ปกครองบ้านเมืองมีการลำเอียง และทำหน้าที่ด้วยความ โหดร้ายทารุณ ใช้อำนาจบาตใหญ่ ประชาชนยังป่าเถื่อน ดุร้าย จะระงับลงได้ด้วยนา ศาสนาเข้ามาสั่งสอนและปฏิบัติ จึงเกิดมีพระเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าหาหลักทางศีลธรรม จรรยา มาสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติตาม เพื่อลดความโลภและความดุร้ายลง ศาสนาจึงมี บทบาทสำคัญ และมีผู้เขียนกล่าวถึงหลักธรรมเหล่านี้

เพื่อประชาชนเกิดความเชื่อมากขึ้นต่อศาสนาและศีลธรรม ได้ก่อตั้งลัทธิเทวสิทธิ์ (divine right) ถือพระเจ้าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คำสั่งคือเทวสิทธิ์ กษัตริย์ได้รับแต่งตั้งมาเป็นตัวแทน พระเจ้าเป็นผู้รับเทวสิทธิ์มาเพื่อปกครองดูแลประชาชน ดังนั้นประชาชนควรให้ความ เคารพศาสนาและพระมหากษัตริย์ องค์สันตปาปาเป็นผู้ปกครองทางธรรม ศาสนาจึงมีอิทธิพล มากต่อแนวความคิดของคน เพื่อชำระจิตใจคนให้เกิดรักความเป็นธรรม รักศีลธรรม ทางเศรษฐกิจก็ควรมีความเป็นธรรมในการแบ่งสรรรายได้ ราชายุติธรรมการประกอบ อาชีพเป็นต้น

กล่าวได้ว่าวิชาทางปรัชญา ซึ่งรวมเอารัฐศาสตร์ และจิตวิทยาเข้าไว้ด้วยอย่าง หนึ่ง และอีกอย่างหนึ่ง ศาสนาอันเป็นหลักธรรมเพื่อยึดถือทางใจแก่มนุษย์ได้เกิดขึ้นก่อน แต่ได้แทรกเอาเศรษฐศาสตร์ไว้ขณะที่อธิบาย อันเป็นวิชาทางสังคมศาสตร์ด้วยกัน สมัยเริ่ม แรกนักปรัชญาและพระในศาสนาคริสต์จึงมีอิทธิพลต่อวิชาทางเศรษฐศาสตร์ โดยได้กล่าว และเขียนปนอยู่กับหลักปรัชญาและหลักศีลธรรม เกิดจากมีนักคิด นักศึกษารวมกันเป็น ลัทธิการศึกษา (scholasticism) ผู้ที่ทำตนตั้งกล่าวและถือลัทธินี้เรียกว่านักศึกษ (scholastics or schoolmen) ยังมีศานุศิษย์มาเรียนวิชาด้วย ผู้คงแก่เรียนเหล่านี้เรียกว่า นักปรัชญา ลัทธิการศึกษา (scholasticism) ดังกล่าวเป็นลัทธิที่ค้นหาข้อเท็จจริงและความเป็นจริงของ โลกที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ทั้งในทางปรัชญา รัฐศาสตร์ และจิตวิทยา โดยผสมผสานเหตุผล ให้กลมกลืนกับความเชื่อ (faith) ของประชาชนขณะนั้น ได้นำเอาปรัชญาและศาสนาเข้ามา เป็นมูลฐานของเหตุผลและตรรกวิทยายังกว่าการใช้วิทยาศาสตร์และประสบการณ์

มีนักปรัชญาที่สำคัญ เช่น Plato, Aristotle ในขณะเดียวกันมีผู้ค้นคว้าศึกษาเรื่องความยุติธรรม ความมีศีลธรรม และจริยธรรม ถือเป็นพระในคริสต์ศาสนา เช่น Thomas Aquinas เป็นต้น

มาในสังคมโบราณสมัยกรีก โรมัน และยุคกลาง มีการแบ่งชั้นวรรณะกันอยู่ คนที่มีสัญชาติของประเทศนั้น มักประกอบอาชีพเป็นทหาร รัฐบาลและเกษตรกรรม อาชีพอื่น เช่น ประกอบการค้า และการผลิตสินค้าถือเป็นอาชีพไม่มีเกียรติ ให้คนต่างประเทศ ทำ ส่วนทาสเป็นผู้รับใช้และทำงานหนักงานน่าเบื่อหน่ายและเป็นอันตราย นักปรัชญา และนักเขียนสมัยนั้นจึงจะเว้นที่จะกล่าวถึงอาชีพและบุคคลเหล่านี้ อันจะเป็นการลดเกียรติของตนลง

ในยุคกลางนี้ ชนชั้นพ่อค้ายังไม่ค่อยมีเกียรติ ประชาชนมักวิจารณ์พ่อค้าไปในทางไม่ดี เป็นชนที่ชั่วทรุดคนอื่น เอาเปรียบผู้บริโภคร พ่อค้าไม่ใช่ผู้ผลิต เพียงแต่ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตมา แล้วนำมาขายให้แก่คนอื่นที่ต้องการกินต้องการใช้เท่านั้น ยังจะมาบวกเอากำไรเข้าไปโดยซื้อถูกมาขายให้ผู้บริโภคราคาแพง บางครั้งเอากำไรเกินควร (abnormal profit) ทางศาสนาในขณะนั้นมีอิทธิพลมาก ตำหนิการสะสมเงินทองถือว่าบาป จึงไม่นิยมใช้เงินนัก โดยเฉพาะเพื่อให้อยมโดยมีดอกเบีย จึงถูกประนามว่า พ่อค้ากระทำผิดหลักศีลธรรมและยุติธรรมก่อให้เกิดความรังเกียจ ไม่เป็นการประพฤติที่ถูกที่ควร และคนไม่ต้องการให้ทำอย่างนั้น จึงเกิดมีผู้คิดว่าพ่อค้าควรมีอุดมการณ์ที่ควรยึดถือ คือราคายุติธรรม (just price) ในเวลานั้นจึงมาคิดกันว่าควรเป็นเท่าไร ก็ให้คำนวณจากต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น เป็นค่าแรงงาน ค่าสึกหรอของเครื่องมือ ค่าวัตถุดิบและอื่น ๆ เป็นเท่าไร บวกกำไรได้เพียงเล็กน้อย หรือให้สูงกว่าต้นทุนเพียงเล็กน้อย ซึ่งถือเป็นกำไรหรือส่วนเกินที่เป็นธรรม สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายยังชีพของพ่อค้าคนนั้น

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ดังกล่าว ให้สมาคมพ่อค้าตั้งคณะกรรมการควบคุมการค้า เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบสินค้าในด้านคุณภาพ น้ำหนัก ราคา และดูว่าพ่อค้าคนนั้นมีฐานะร่ำรวยขึ้นหรือไม่ ถ้าฐานะดีเช่นนั้น หมายถึง การคิดเอากำไรมาก สมาคมพ่อค้านี้มักซื้อสินค้าจำนวนมาก มาแบ่งแก่สมาชิกขาย โดยยึดหลักราคายุติธรรมให้มีกำไรพอควรเท่านั้น

วิชาเศรษฐศาสตร์เพิ่งเริ่มขึ้นในปลาย ศตวรรษที่ 15 เมื่อมีการเปิดศักราชใหม่ทางการค้าในปลายยุคกลาง นั่นคือปลายศตวรรษที่ 15 มีการเดินเรือค้นหาโลกใหม่เพราะวิชาการเจริญขึ้น คำนึงต่อเรือขนาดใหญ่พอสมควรได้สำเร็จ ทำแผนที่ และคิดเข็มทิศได้ จึงมีผู้แล่นเรือไปในทะเลมหาสมุทรกว้าง เช่น

มาโคโปโล และ Vasco Da gama เดินเรือไปทางตะวันออก ถึงเมืองกัลกัตตา อินเดีย ได้นำเครื่องเทศจากอินเดียกลับคืนมาด้วยจำนวนมากเข้ามาขายในประเทศตน มีกำไรมากมาย

Christopher Columbus ก็ได้เดินเรือไปทางตะวันตก ค้นพบโลกตะวันตก San Salvador, Bahama รวมทั้งสหรัฐอเมริกา

Ferdinand Magellan แล่นเรือไปพบเกาะเครื่องเทศมะละกาและฟิลิปปินส์ จึงเอาเป็นเมืองขึ้นของสเปน และยังมีคนอื่น ๆ อีกเดินเรือค้นหาโลกใหม่ ได้นำสินค้าสำเร็จรูปไปขายด้วย วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีกำลังเฟื่องฟู มีการคิดใช้กังหันลม และนำถ่านหินมาใช้ และเมื่อมีการผลิตสินค้าเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างกว้างขวาง จึงมีผู้กล่าวถึงการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนและการแบ่งสรรกันมากขึ้น

ปัญหาเศรษฐกิจในวันมีความสำคัญที่ต้องคิดแก้ เพราะการค้าเจริญขึ้นเรื่อย ๆ และหัตถอุตสาหกรรมเริ่มก่อตัว เพื่อมีสินค้านำไปขายยังต่างประเทศ มนุษย์ได้รับการช่วยให้ใช้สิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ เพิ่มขึ้นจากอาหารซึ่งเคยเป็นน้อยอย่างไฟ มาเป็นแกงผลมมีรสแปลก ๆ เสื้อผ้ามีสีฉูดฉาด ลวดลายใหม่ บ้านต้องใช้ไม้หรืออิฐให้แน่นหนาพอกันฝนกันพายุได้ ขอบใช้เครื่องประดับแวววาว การผลิตปัจจัย 4 ที่เป็นธรรมดาต่าง ๆ เปลี่ยนไปเป็นวิจิตรพิศดารขึ้น ธุรกิจจึงขยายเพื่อสนองความต้องการ เมื่อมีเงินเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนได้รับความสะดวกขึ้น สังคมเกษตรกรรม เปลี่ยนเป็นพาณิชย์กรรม และเปลี่ยนวัตถุประสงค์จากเกษตรกรรมเป็นสินค้าสำเร็จรูปและเก็บไว้ได้นาน กลายเป็นหัตถอุตสาหกรรม ความต้องการของคนเปลี่ยนไปและเพิ่มขึ้น

เมื่อมนุษย์เกิดความต้องการสิ่งของต่าง ๆ มากเช่นนั้นแต่วัตถุประสงค์ของนับวันหายาก และมีอยู่อย่างจำกัด บางครั้งถึงกับขาดแคลนนี้จะทำอย่างไร เพื่อความอยู่รอดมนุษย์จึงต้องศึกษาค้นคว้าหาความเป็นจริง และหาให้ได้มากที่สุด วิชาเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้นและนับวัน

มีความสำคัญตามความเจริญพัฒนาของโลก หากให้คำจำกัดความวิชาเศรษฐศาสตร์ในสมัยโบราณ จึงเป็นวิชาศึกษาเพื่อแสวงหาความมั่งคั่ง (Wealth) ให้แก่ตนและประเทศ โดยศึกษาถึงเรื่องการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน และการแบ่งสรรประกอบด้วย

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ความเป็นมา ความหมายและความสำคัญ

เมื่อเศรษฐศาสตร์มีผู้เขียนถึงมากขึ้น อธิบายถึงการแสวงหาความมั่งคั่ง จึงได้เกิดกลุ่มแนวคิดต่าง ๆ (school of economic thought) ทางเศรษฐศาสตร์ขึ้น ยังมีผู้เขียนสนับสนุนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตลอดจนพิจารณาว่าควรจะเป็นอย่างไร เป็นทางให้เกิดลัทธิเศรษฐกิจอื่น ๆ ขึ้นตามมาอีก เมื่อเวลาผ่านไป

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ (History of economic thought) คืออะไร? ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ หรือแปลตรง ๆ ได้ว่าประวัติศาสตร์เกี่ยวกับแนวคิดทางเศรษฐกิจ จึงจับเค้าได้ว่าเป็นการศึกษาด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ แต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญเหล่านี้มีใครบ้าง ปรากฏในหนังสือที่ใช้ศึกษาแล้ว ซึ่งอาจจัดออกเป็นกลุ่ม (school of economic thought) ได้เช่น กลุ่มพาณิชย์นิยม (Mercantilism) กลุ่ม Physiocrats กลุ่มถือประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา (marginal utility school), กลุ่มคลาสสิก (Classical school) กลุ่มเคมบริดจ์ (Cambridge school) กลุ่มเคนส์ (Keynesian economics) กลุ่มประวัติศาสตร์ (historical school) ฯลฯ

ทำไมจึงต้องศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ?

วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีความสำคัญอยู่ จึงได้กำหนดให้มีการศึกษา แม้เป็นเรื่องที่ล่วงเลยมาแล้ว แต่นักเศรษฐศาสตร์ได้ห้แนวคิดให้เราคิดต่อไปในสิ่งที่เป็นปัญหาเคยคิดมาแล้ว ดังนั้น เหตุที่เราต้องศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เพื่อ

1. ได้ทราบแนวความคิดที่เป็นแก่นแท้ของนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญ เพราะประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ นำแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญสมัยก่อน เฉพาะตอนสำคัญมากแล้ว และเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย แทนที่ผู้ศึกษาจะไปอ่านจากหนังสือที่นักเศรษฐศาสตร์คนนั้นแต่งไว้ ซึ่งมีรายละเอียดมาก เป็นเล่มใหญ่ ๆ ก็มี เขียนเป็นทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ อันเป็นภาษาของเขาถนัดเป็นแบบสมัยเก่า ย่อมยากแก่การเข้าใจ และเสียเวลาที่จะอ่าน

ให้จบ นักเศรษฐศาสตร์คนใดแต่งหนังสืออะไร ได้มีในประวัติบุคคลนั้นแล้ว ฉะนั้นจึงเป็นการดีที่มีผู้อ่านมาแล้ว สักดเอาแต่เนื้อหาสำคัญมาให้ศึกษาและจัดไว้ในที่ให้เข้าใจง่าย เป็นทางให้อุชุนรุ่นหลังรักษาข้อมูลในอดีตไว้ได้

2. นำแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญเหล่านั้นมาคิดเพิ่มเติม และใช้อธิบายเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งจะมีทั้งส่วนดีและไม่ดี เป็นแนวทางให้เราเลือก แนวคิดเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของวิชาเศรษฐศาสตร์ทั้งหลาย นักเศรษฐศาสตร์รุ่นต่อมาจึงนำมาเขียนขยายความ แนวคิดเหล่านี้เป็นกฎและทฤษฎี หรือผลการวิจัย เช่นทฤษฎีประชากรของ Malthus, Say's Law of Market เป็นต้น การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมาก่อนจึงทำให้มีความรู้เรื่องเหล่านั้นมาเพียงพอทำให้รู้กว้างขวางขึ้นเมื่อศึกษาแนวความคิดสมัยใหม่ หรือใช้ในการศึกษาค้นคว้าออกไปอีก นำเหตุการณ์แนวความคิดในอดีตเพื่อทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เช่นที่นักเศรษฐศาสตร์ต้องเก็บข้อมูลย้อนหลัง 5-10 ปี เพื่อทำนายเรื่องอนาคตเพราะประวัติศาสตร์ซ้ำรอย

3. รู้ต้นตอของความคิด และความเป็นมาเหล่านั้น ที่เป็นอยู่ในสมัยก่อน ทำให้เข้าใจสมัยโบราณ มีกฎและทฤษฎีบางอย่างในขณะนั้นใช้ได้ แต่บางอย่างก็ล้าสมัย เช่นเดียวกับสิ่งของทั้งหลาย หรือบางทฤษฎีนำไปทดลองแล้วไม่ได้ผลเป็นเพียงความฝันบนสถาน แลกเปลี่ยนแรงงานของ โรเบิร์ต โอเวน เป็นต้น เป็นการรับเอาส่วนดีที่ส่วนเสียจากประวัติ แนวความคิด

4. เพื่อช่วยในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ บางอย่างเกิดจากหรือเลียนแบบแนวความคิดสมัยเก่า เช่นตำราทางเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ส่วนหนึ่งได้แนวความคิดจากนักเศรษฐศาสตร์สมัยเก่า จะได้ชี้ให้เห็นบางอย่างเป็นความฝัน นำมาปฏิบัติจริงไม่ได้ผลนำมาใช้ได้บางอย่าง แต่ต้องดัดแปลงให้เหมาะกับกาลละ และคำนึงถึงข้อยกเว้นต่าง ๆ

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ก่อนปลายศตวรรษที่ 15

ดังที่กล่าวมาแล้วปรัชญาและศาสนามีผู้เขียนถึง ส่วนเศรษฐศาสตร์ มีเพียงส่วนน้อยที่ปนอยู่ บุคคลเหล่านี้ คือ

บทที่ 11 พลลาโต (Plato ก่อน ค.ศ. 427-347)

เป็นนักปรัชญาชาวกรีก เขียนในเรื่องการบริหารงานภายในรัฐ รายได้ของรัฐ ในหนังสือ Republic ได้พาดพิงถึงเรื่องทางเศรษฐศาสตร์ คือ เกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำ (division of labor) เห็นความต้องการและความสามารถของมนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ถ้าทุกคนทำสิ่งใดที่เป็นธรรมดา และเหมาะสมกับความสามารถของเขาที่สุดแล้ว จะทำให้ผลิตสิ่งของได้มากยิ่งขึ้น โดยเสียค่าใช้จ่ายและใช้แรงงานน้อยลง ยิ่งกว่านั้นความชำนาญงานโดยการผลิตเฉพาะอย่าง ทำให้ผลิตได้มาก แล้วนำไปแลกเปลี่ยนได้ดีขึ้น ยิ่งถ้าหากมีเงินตราเข้าช่วยเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน จะทำให้การค้าขายดำเนินไปโดยสะดวก

ในหนังสือนี้ ยังกล่าวถึงรัฐอุดมคติ ซึ่งมีทั้งความจริง และจินตนาการ ทั้งที่ปฏิบัติได้ และไม่ได้ มีข้อเสนอว่าบุคคลอยู่ภายใต้บังคับของรัฐ คนงานควรฝึกให้มี ความชำนาญงานเฉพาะอย่าง คนฉลาดควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ลัทธิคอมมิวนิสต์ในภรรยาและทรัพย์สิน (ภรรยาและทรัพย์สินเป็นของทุกคนใช้ร่วมกัน) บุตรเป็นของทุกคน มรดกควรตกเป็นของกลางคือเป็นของรัฐ เพื่อจัดมาให้ประชาชนได้ใช้

อริสโตเติล (Aristotle ก่อน ค.ศ. 384-322)

เป็นลูกศิษย์ของพลลาโต เป็นนักปรัชญาชาวกรีก ได้อธิบายทางเศรษฐศาสตร์ถึงความมั่งคั่งมี 2 ชนิด คือ

(1) ความมั่งคั่งอย่างแท้จริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติและมีอยู่อย่างจำกัดได้แก่ที่ดิน ที่จะต้องใช้แรงงานเข้าช่วยเพื่อผลิตและนำขึ้นมาใช้ด้วยการเกษตรกรรมและการทำเหมืองแร่ ที่ดินนี้มีจำกัด เพราะไม่อาจสร้างเพิ่มขึ้นได้ ในเรื่องนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดแนวคิดตามลัทธิฟิชีโอแครตส์

(2) ความมั่งคั่งที่ต้องแสวงหา ไม่มีอยู่ตามธรรมชาติและมีอยู่อย่างไม่จำกัด ได้แก่การแลกเปลี่ยน ซื้อขายสินค้า ถือว่าทำได้ในวงกว้างไม่มีการจำกัด นับเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดลัทธิพาณิชย์นิยม

ความมั่งคั่งที่ต้องแสวงหาคือการซื้อขายนี้ ถือว่าเป็นการขูดรีดเอากำไร และเป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม อริสโตเติลไม่เห็นว่าเป็นประโยชน์ก่อให้เกิดผลผลิตได้เหมือนสมัยนี้ ดังนั้นการให้กู้ โดยเรียกเงินดอกเบี้ย จึงเป็นการขูดรีดอย่างไม่เป็นธรรม เพราะนำไปใช้ส่วนตัวเท่านั้น

ไม่ได้นำไปลงทุนผลิตสินค้าเหมือนสมัยนี้ เงินเป็นความมั่งคั่งที่ไม่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จะต้องแสวงหามูลค่าของเงินกำหนดขึ้นโดยมนุษย์ เพื่อตนจะได้รับความสะดวกในการแลกเปลี่ยน

Leaders in Economics

ARISTOTLE 384-322 B.C.

The "First" Economist

The greatest scholar of antiquity was the Greek philosopher Aristotle. At the age of seventeen he went to Athens to study under Plato, and remained until the great teacher's death about twenty years later. He was then invited by Philip of Macedonia to serve as tutor for his son—who later became Alexander the Great. Aristotle subsequently returned to Athens and founded a school in the Lyceum which he conducted for twelve years. During the anti-Macedonian reaction in 323 B.C., he was forced into exile in Chalcis by a prosecution for impiety; he died the following year.

Aristotle is regarded as the first analytical economist, although he also made major contributions to ethics, logic, metaphysics, politics, rhetoric, history, psychology, and the natural sciences. Indeed, he is the founder of many sciences. His philosophy was later adopted by both Islamic and Catholic scholars. During the Middle Ages it was considered heretical to question Aristotelian doctrines.

Most of Aristotle's views on economic issues are in two of his books, *Politics* and the *Nicomachean Ethics*. Among the topics he discussed are the principles of value and exchange, the division of labor, and the theory of money, interest, and usury. Since he was a product of the small Greek city-state, and was concerned with the economic problems he saw about him, he was sometimes led to oversimplification and generalization. Nevertheless, he understood the nature and importance of trade and commerce, and the necessity for money as a "sort of medium or mean" of exchange and a "standard [of measurement and value] upon which the world agrees." As we shall see, these and certain other of Aristotle's explanations are as modern and relevant as if they had been written today.

One of his major contributions was to the economic theory of value. "Of everything we possess," he wrote, "there are two uses: both belonging to the thing as such, but not in the same manner: one is the proper and the other the improper or secondary use of it. For example, a shoe is used (or worn) and for exchange: both are uses of the shoe." Aristotle thus recognized that a commodity may have both use value and exchange value, or subjective and objective value, as we say today.

In contrast, Aristotle's views on retail trade and on usury are of interest. He opposed both because they permit the accu-



Historical Pictures Service, Chicago

mulation of unlimited wealth, by "unnatural" means (the "natural" way to gain wealth, according to Aristotle, is by skillful management of the house and land. This limits the amount of wealth that can be gained. As for usury (which, like other scholars of antiquity, he defined as the charging of any interest on loans), it "makes a gain out of money itself, and not from the natural objects of it. Money was intended to be used in exchange, not to increase at interest. Of all modes of getting wealth this is the most unnatural.")

Some of Aristotle's beliefs, especially on usury, appeared in biblical teachings. His ideas greatly influenced Arabian and Jewish philosophers after the 9th century, and his writings became the basis of Christian philosophical thought during the Middle Ages.

4 CONTEMPORARY ECONOMICS

Aristotle ยังได้อธิบายเรื่องมูลค่า เขาเห็นว่าสินค้าทุกอย่างมีมูลค่าเพราะสามารถสนองความต้องการโดยตรง (satisfy a want) เมื่อนำไปใช้ เช่น รองเท้าเมื่อนำไปใช้เราเกิดความพอใจเป็นการใช้สิ่งของนั้นตามปกติ (proper used) และสนองความต้องการทางอ้อม เช่น รองเท้า เมื่อนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่น ทำให้เราเกิดความพอใจที่ได้ใช้สินค้าที่แตกต่างจากรองเท้า เพราะเรามีรองเท้าหลายคู่ หรือเราผลิตรองเท้าได้เอง เป็นการนำสิ่งของนั้นไปใช้ไม่ปกติ (improper used) เพราะมีผู้ผลิตสินค้าได้แตกต่างกันนำมาแลกเปลี่ยนกันนี้เอง เป็นการส่งเสริมให้สินค้าเพิ่มขึ้นเกินกว่าความจำเป็นของคนที่จะใช้

ดังนั้น จึงอาจแบ่งมูลค่าได้ 2 อย่าง คือ มูลค่าการใช้ (value in use) ซึ่งหมายถึงสินค้าใดสามารถสนองความต้องการโดยตรงหรือโดยธรรมชาติได้ (natural want) และมูลค่าการแลกเปลี่ยน (value in exchange) ต้องนำสินค้าไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่น การจะนำไปแลกเปลี่ยนได้ สิ่งนั้นต้องมีมูลค่าการใช้อยู่ด้วย ดังตัวอย่างรองเท้าที่กล่าวข้างบน ฉะนั้นมูลค่าไม่ได้วัดจากคุณภาพของสินค้านั้น แต่วัดจากประโยชน์และต้นทุนการผลิต

โทมัส อากีนาส (Thomas Aquinas ค.ศ. 1227-1274)

เป็นพระในศาสนาคริสต์ ชาวอิตาลี ความคิดและผลงานของเขานำเอาคำสอนของศาสนาคริสต์มาปรับใช้ และพบว่าหลักศีลธรรมจรรยาสามารถนำมาใช้กับหลักทางเศรษฐศาสตร์ได้ เขาเห็นความมั่งคั่งเป็นเรื่องน่าชิงชัง มีทั้งคุณและโทษ เมื่อใช้ไปในทางดีก็ดี ใช้ไปในทางร้ายก็ร้าย จนทำให้ศีลธรรมเสื่อม

Thomas Aquinas ยังได้อธิบายเรื่องมูลค่าในแง่ราคายุติธรรม (just price) นับเป็นแนวคิดทางศาสนาและศีลธรรม (ราคากับมูลค่ามีความหมายเหมือนกัน คำว่ามูลค่าใช้อยู่เมื่อยังไม่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน) เมื่อมีเงินตราใช้คำว่ามูลค่าหายไป คิดออกเป็นราคาแทน) มูลค่าของสิ่งของควรเป็นราคายุติธรรม ราคาเท่าไรถือเป็นราคายุติธรรม? การแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าจะยุติธรรม เมื่อมูลค่าของสินค้าหนึ่งเท่ากับมูลค่าของอีกสินค้าหนึ่งที่จะแลกเปลี่ยนกัน ราคายุติธรรมจึงเป็นราคาที่ไม่ถูกไม่แพงราคาที่ดีทั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่ท้องถิ่น, เวลา, การเสี่ยง, และการขนส่ง มูลค่าที่แท้จริงของสินค้าควรเท่ากับต้นทุนการผลิตจึงจะเรียกว่าเกิดความยุติธรรม ดังนั้นต้นทุนการผลิตสินค้ามักจะมีเฉพาะค่าแรงงาน (labor cost) เพราะในสมัยก่อนค่าสินค้าส่วนใหญ่ทำที่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ทำ (capital goods) คนงานทำเองและแทบไม่มีมูลค่า รวมทั้งที่ดินก็จับจองเอาได้โดยไม่ต้อง

ST. THOMAS AQUINAS

1225-1274

The Great Scholastic of Early Capitalism

Most historians would agree that the Middle Ages is a period in world history which covers approximately one thousand years—from the fall of the Roman Empire in A.D. 476 to about 1500.

In the last three of these ten centuries modern capitalism took root, as money and credit instruments gained wider acceptance in trade among European towns and cities, the ownership of the tools of production became separated from their use, and a wage system emerged with the growth of urbanization and more centralized production.

The outstanding intellectual achievement of the late Middle Ages was the system of thought known as Scholasticism; the participants in this system are referred to as Scholastics or Schoolmen. Essentially, Scholasticism was an attempt to harmonize reason with faith by integrating philosophy and theology primarily on the basis of rationalism or logic rather than science and experience.

The greatest of the Scholastic philosophers was Thomas Aquinas, and his most famous work was the Summa Theologica. The English translation runs to some twenty volumes. In his writings on economic problems, he applied the principles of Aristotelian philosophy and logic to biblical teaching and canonical dogma. He held that: private property accords with natural law; production under private ownership is preferred to production under communal ownership; trade is to be condoned to the extent that it maintains the household and benefits the country; a seller is bound to be truthful with his buyers; fairness exists when goods are exchanged at equal values and at a "just" price which reflects the customary price; wealth is good if it leads to a virtuous life; among the most vulgar of trade practices is "usury."

Aquinas and the Schoolmen were not in sympathy with many of the economic practices of their time, but could do little to change them and hence proceeded to make them as respectable as possible by establishing moral and ethical rules of economic behavior. Many of these rules are now an integral part of American capitalistic philosophy.

For example, Aquinas decried usury, which he defined as a return for the use of a loan. But he permitted it if a lender had



Bermann Arch.

*to forego an alternative investment that would have yielded him an income. This was the principle of *lucrum cessans*—a concept similar to that of "opportunity cost" in modern economics. Similarly, he justified the idea that buyers on credit could pay more than the cash price, that discounts were allowed on promissory notes, and that many business transactions could involve special charges and payments.*

Aquinas was canonized in 1323 and his teachings are held in the highest esteem by most Catholic as well as by many non-Catholic educators. He is perhaps the highest authority among Catholics on social subjects, especially since his views were endorsed by Pope Leo XIII in an 1879 encyclical.

ซื้อหา แม้แต่วัตถุดิบก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วเพียงใช้แรงงานไปนำเอามาเท่านั้น สมัยนั้นราคา
ยุติธรรมจึงเท่ากับค่าจ้างยุติธรรม (just wage) ถ้าอย่างนั้นค่าจ้างยุติธรรมควรเป็นเท่าไร?
ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่มาตรฐานที่ยอมรับกัน (accepted standards of a society) หากต่อมาวัตถุดิบที่ใช้ทำ
สินค้าต้องซื้อหามา และผู้ขายมีส่วนอำนวยความสะดวกให้ เป็นการใช้แรงงานอย่างหนึ่ง
ควรได้รับค่าตอบแทนตามสมควร ให้รวมเข้าเป็นราคายุติธรรม คือเกิดความยุติธรรม
ตามธรรมชาติ (natural just) ค่าจ้างยุติธรรมนั้นทำให้สมาชิกในสังคมมีมาตรฐานความเป็นอยู่
อย่างปกติตามฐานานุรูป

Aristotle ยังมองราคายุติธรรมว่าต้องไม่เป็นการขูดรีด ควรห้ามการขูดรีด
(prohibition of usury) การขูดรีดได้แก่การคิดกำไรมากแล้วจะถือว่าไม่ยุติธรรม การขูดรีดนี้
ให้รวมถึงขูดรีดเอาดอกเบียเงินกู้ ก็ถือว่าไม่ยุติธรรม เว้นแต่ผู้ให้กู้สามารถพิสูจน์ได้ว่า
ที่ตนให้กู้เป็นการเสี่ยงต่อการถูกโกงไม่ยอมใช้เงินคืน หรือนายทุนเสี่ยงต่อการขายขาดทุน
และตนยังเสียโอกาสที่จะนำไปลงทุนอื่นเพื่อได้กำไร Aquinas ถือว่า การขูดรีดเป็นสิ่งไม่
ยุติธรรมและเป็นบาป

คำถามท้ายบทที่ 1

1. จงเล่าถึงประวัติการกำเนิดขึ้นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์
2. คำว่า ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ คืออะไร ?
3. ทำไมจึงต้องศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
4. Plato เขียนหนังสือพาดพิงถึงเรื่องทางเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำ
อย่างไร ?
5. Aristotle ได้อธิบายทางเศรษฐศาสตร์ถึงความมั่งคั่ง 2 ชนิด อะไรบ้าง ? อธิบายให้
เข้าใจ
6. Aristotle มีความคิดเห็นเรื่องกำไร และดอกเบียอย่างไร ?
7. Aristotle มีความคิดเห็นเรื่องมูลค่าอย่างไร ? เขาได้แบ่งมูลค่าเป็นกี่อย่าง อะไรบ้าง ?
8. Thomas Aquinas อธิบายเรื่องราคายุติธรรม (just price) และการขูดรีด อย่างไร ?